

Віктор СИТНИЦЬКИЙ

здобувач освітньо – професійної програми

«Публічне управління та адміністрування»

Західноукраїнського національного університету

Науковий керівник – к.е.н., доцент,

директор Закарпатського навчально-наукового інституту ЗУНУ

Едіта ГРАБАР

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Стаття 5 Конституції України декларує, що «носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування» [3].

Отже, і Основний закон нашої держави, і Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначили територіальну громаду базовим елементом системи місцевого самоврядування, яка за допомогою різних форм прямої демократії безпосередньо здійснює місцеве самоврядування.

У 2020 році базові одиниці адміністративно – територіального устрою України нарешті завершили процес реформування (відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», постанови Верховної Ради України «Про утворення та ліквідацію районів»), проте, зважаючи на значення такого важливого для становлення і розвитку місцевого самоврядування інституту як територіальна громада, він і досі перебуває на стадії формування та становлення.

Аби визначити як же функціонує система місцевого самоврядування пропонуємо зупинитися на аналізі природи його первинного суб'єкта – територіальної громади.

Найбільш точно сутність досліджуваного поняття демонструють праці О.В. Батанова. Так, зокрема, він вказує, що конструюючи її теоретичну модель, слід мати на увазі, що територіальна громада – це складна «кумулятивна» форма суспільної організації, сукупність людей (місцевих жителів), асоційованих на публічних засадах у межах певної території та об'єднана різноплановими ознаками системного характеру (зокрема, демографічний і територіальний (земляцький) зв'язок, правовий і політичний зв'язок, майновий (економічний) і

професійний зв'язок, мовний і релігійний (соціально-культурний) зв'язок тощо). Це об'єднання, яке не виключає право людини на індивідуальність, окреме житло та дозвілля, консолідує зусилля багатьох для досягнення бажаного всіма результату. Іншими словами, відбувається реалізація приватних цілей у публічно-правовій формі [2, с. 52]. Вчений надає наступне узагальнююче визначення територіальної громади: це територіальна спільність, що складається з фізичних осіб – жителів (громадян України, іноземних громадян, осіб без громадянства, біженців, вимушених переселенців), що постійно мешкають, працюють на території села (або добровільного об'єднання в спільну громаду кількох сіл), селища або міста, безпосередньо або через сформовані ними муніципальні структури вирішують питання місцевого значення, мають спільну комунальну власність, володіють на даній території нерухомим майном, сплачують комунальні податки та пов'язані територіально-особистісними зв'язками системного характеру [1, с. 77].

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», зокрема стаття 1, вказує, що «територіальна громада - жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, селищ, міст, що мають єдиний адміністративний центр» [4].

Власне, система місцевого самоврядування територіальної громади в структурно-організаційному плані являє собою сукупність органів місцевого самоврядування, органів самоорганізації населення та організаційних форм, за допомогою яких відповідна територіальна громада або її складові частини здійснюють завдання та функції місцевого самоврядування, вирішують питання місцевого значення.

Попри те, що місцеве самоврядування не є ієрархічним, має децентралізований управлінський характер, відноситься винятково до певної території і не має вертикалі, правовий режим воєнного стану змусив відійти від визначеної законодавством системи його функціонування.

Враховуючи те, що органи місцевого самоврядування складають ради як представницькі органи місцевого самоврядування та їх виконавчі органи, в Україні із введенням правового режиму воєнного стану було надано можливість створювати тимчасові військові адміністрації на базі вищезазначених адміністрацій чи виконкомів. Наприклад, у Києві

було утворено Київську міську військову адміністрацію на базі Київської міської державної адміністрації [5].

Важливим фактором забезпечення життєдіяльності громад стала саме зміна режиму функціонування органів регіональної і місцевої влади шляхом утворення військових адміністрацій, які забезпечують безпеку на території. Органи місцевого самоврядування і далі виконують свої повноваження, спрямовані на розв'язання питань місцевого значення на територіях громад, з урахуванням специфіки функціонування в умовах воєнного стану.

Попри воєнний стан, місцеве самоврядування продовжує свою роботу сьогодні. Органи місцевого самоврядування усіх рівнів співпрацюють з військовим командуванням та військовими адміністраціями, а за потреби погоджують між собою окремі повноваження. Додаткові функції, які випали на долю місцевої влади у перші дні війни, стосувалися великого напливу внутрішньо переміщених осіб. ОМС організували реєстрацію відповідного статусу, видачу довідок і за допомогою членів громад налагодили процес розміщення людей, які покинули свої оселі.

Місцеве самоврядування в Україні довело свою життєздатність. В умовах воєнного стану місцева влада працює, надає послуги населенню та допомагає армії. Базовою ланкою, що забезпечує стійкість тилу, в умовах війни стали територіальні громади. Громади своєю спільною роботою не тільки зміцнюють власний потенціал, але й відіграють важливу роль у зміцненні економічного потенціалу країни.

На початковому етапі широкомасштабної російської агресії територіальні громади узяли на себе підтримку ЗСУ та частину їхніх функцій, забезпечення життєдіяльності громади (часто в умовах бойових дій); сприяли евакуації та розміщенню населення у відносно безпечних громадах; сприяли релокації підприємств, а головне – підтриманню стабільності в суспільстві [6].

Список використаних джерел

1. Батанов О. В. Конституційно-правовий статус територіальних громад в Україні. Київ : ІнЮре, 2003. 512 с.
2. Батанов О. Територіальна громада – первинний суб'єкт муніципальної влади в Україні: поняття та ознаки. *Вісник Центральної виборчої комісії*. 2008. № 2. С. 51–57.
3. Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text> (дата

звернення: 05.05.2024).

4. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР : станом на 19 квіт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text> (дата звернення: 05.05.2024).

5. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII : станом на 19 квіт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 05.05.2024).

6. Pyroha I. S., Pyroha M. I. The role of local self-government in reconstruction under martial law. *Uzhhorod National University Herald. Series: Law.* 2023. Т. 1, № 77. С. 117–123. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.77.1.18> (дата звернення: 05.05.2024).

Лілія СКОПЕЦЬКА

здобувачка освітньо-професійної програми «Менеджмент»
Західноукраїнського національного університету
Науковий керівник – к.е.н., доцент, доцент кафедри
менеджменту, публічного управління та персоналу, ЗУНУ
Олександра ОВСЯНЮК-БЕРДАДІНА

СУТНІСТЬ ТА ОБ'ЄКТИВНА НЕОБХІДНІСТЬ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ПІДПРИЄМСТВА

Неможливо заперечити зростаючу роль, яку сьогодні відіграє організаційна культура у посиленні результативної діяльності підприємства, створенню його достатньої конкурентоспроможності та прогресу соціально-трудових зв'язків. При цьому розвиток організаційної культури є одним з головних елементів для прогресивного застосування людських можливостей організації щодо втілення плану, зміцнення згуртованості команди, що спонукає працівників до досягнення цілей організації.

Корпоративна культура є важливим фундаментом для реалізації потенціалу підприємства. Створюється ідея об'єднання людей в одну команду та описує як формуються взаємозв'язки між учасниками організації та наскільки вони стабільні, яких норм та правил вони дотримуються [1].

Організаційна культура – це сукупність основних цінностей, які керують соціальною системою і спрямовані на вирішення конкретної